

naše vezi

JULIJ 2013

INTERNA IZDAJA, št. 55

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska cesta 129, 1000 Ljubljana

Poština plačana pri pošti 1102

**ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE**

Veselo poletje!

naše vezi

VSEBINA 55. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 dan civilnih invalidov vojn
- 4 14. srečanje vojnih invalidov v Trbovljah
- 6 CIV – aktivnosti na področju zakonodaje
- 7 skupščina ZDVIS
- 9 VI na obisku pri srbskih invalidih
- 10 Angela Zadnikar: društvo je moj drugi dom
- 11 CIV: skrb za zdravje

iz naših društev

- 12 zbori članov društev vojnih invalidov
- 13 90 let jožefe črtalič
- 13 100 let angelce gorjup
- 14 pod skalco – v spomin in opomin
- 14 nagelj razstavlja

naše zgodbe

- 15 pesnica vida mohar

šport

- 17 šport in rekreacija vojnih invalidov
- 18 šport in rekreacija civilnih invalidov
- 19 kvalifikacijska tekmovanja VI

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:
Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:
ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska cesta 129,
1000 Ljubljana, tel.: 01 56-53-802

GLAVNA UREDNICA:
Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:
Vladimir Pegan, Nataša Kogoj, Zdravko Zore,
Vesna Tripkovič

OBLIKOVANJE: Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

Drage bralke in bralci!

Znanje, informacije, podatki ... Vse to nas opredeljuje in kot nas učijo v otroštvu, nato pa nam to pokažejo izkušnje, je v znanju moč. Več kot znaš, močnejši si, lažje in bolje se odločaš, manj je možnosti, da te »pri- nesejo okoli«.

Seveda je v množici informacij, s katerimi smo zasuti, včasih težko izbrati, kaj si zapomniti, o čem poiskati poglobljene informacije in kaj preprosto prezreti. Je pomembno vedeti, kdo smo, kje smo in kakšna je naša prihodnost? Morda bi kdo cinično pripomnil, da ne, ker se nima smisla obremenjevati o prihodnosti, za katero že zdaj vemo, da ne bo nič kaj rožnata.

Pa vendar. Nedavno smo se štirje Slovenci v majhnem kombiju z manjšo skupinico tujcev (štiri Angležinje, dva Nemca in starejši belgijski par) pe- ljali na izlet v eni od tujih držav. Majhen kombi, majhen prostor in štirje različni jeziki. Za izlet smo porabili skoraj cel dan in nazaj grede se je gospa iz Belgije le opogumila (sedela je pred mano) in me zelo vljudno, v angleškem jeziku vprašala, iz katere države prihajamo. Omenim ji Slovenijo in izraz nerazumevanja na njenem obrazu, iskanje pomoči pri možu, mi je dalo jasno vedeti, da nima pojma, kaj za »ena eksota« Slo- venija je. Skušam razložiti ... omenjam stisnjenost med Avstrijo in Italijo, nakar se možu zasvetijo oči in vzklikne »A, Istra« ... in začne govoriti o Poreču, pa Rovinju ... »Ne, ne ...« pravim, »to je Hrvaška, Slovenija je višje ...«. No, nikamor nismo prišli.

Kaj je Belgija za Slovenca? Bruselj. Sedež vseh pomembnih evropskih institucij, trojka (o tem malo kasneje). Slovenija se je zadnje mesece znašla v vseh pomembnih svetovnih medijih, o njej je večkrat govoril evropski parlament, postavljalo se jo je ob bok Grčiji, grozi ji trojka in je pred leti celo predsedovala Evropski uniji. A kot kaže, to za dva Belgijca ni informacija, ki bi bila vredna ohranjanja v spominu.

Zato ne vem, zakaj se čudimo, če ne naši ne evropski poslanci ne znajo povedati, kdo sestavlja zloglasno trojko. Tisto, ki bo prišla in nam vzela suverenost pri odločanju o nas samih. Da odgovarjajo (zgodilo se je v eni od oddaj nacionalne televizije), da »to v tem trenutku niti ni tako pomembno« ..., jecljajo pred kamero, tečejo stran ali nakladajo o vsem mogočem, v upanju, da nihče ne bo opazil, da ne znajo našeti treh institucij, ki bodo storile to, s čimer nam grozijo, če se ne bomo sprijaznili s t.i. varčevanjem. No, roko na srce, enemu je uspelo izdaviati pravilen odgovor. A potem se jim v bran postavi sam predsednik državnega zbora, ki izusti, da ga ne preseneča, da niso vedeli, kdo sestavlja trojko, saj si »običajno poslanci razdelijo področja, na katerih delajo.«. Glede na to, da je boj s krizo ob »pomoči« rezov v te in one pravice (tudi pravice inva- lidov) večkrat poudarjena prva prioriteta »te vlade« in »teh poslancev«, je takšna obramba neznanja tistih, ki odločajo o vseh nas, vsaj smešna.

In če boste v Naših vezeh tokrat brali o rezih v pravice invalidov (saj veste – nič več zdravilišč in invalidnine »za nazaj«) in o prizadevanju obeh zvez, ki tudi preko sodišč skušata doseči, da se stanje invalidom ne bi še slabšalo, pa boste prebrali tudi izjavo predstavnice oblasti, ki je invalidom na srečanju v Trbovljah v zvezi z varčevalnimi ukrepi dejala, da odločitev zanje ni bila lahka. Potem pa v isti sapi poudarila, da »ustre- zna ureditev položaja vojnih invalidov za državo ne sme biti breme in ni le dolžnost ...«. Da je čast. Itd.

Zaključek potegnite sami. Dovolj nalaganja tudi z moje strani. Želim vam lepo poletje.

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

Fotografija na naslovnici: Nina Pavlovič

DAN CIV: OD ŠTEVILK K LJUDEM

Rdeča nit letošnje slovesnosti ob dnevu civilnih invalidov vojn, 26. juniju je bil človek – civilni invalid vojn. Človek, ki je spoštovan in vreden zaupanja in pomoči, če jo potrebuje. Človek, ki ni le številka. Človek, ki se ga ne meri samo skozi oči denarja. Te misli so se prepletale tako skozi program, kot tudi skozi govor obeh govorcev na prireditvi – predsednika zveze Franca Donka in predstavnika ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Cveta Uršiča, ki je še posebej izpostavil pomen delovanja zveze in društev v korist vsakega invalida in sicer po načelih solidarnosti in strpnosti. Poudaril je tudi pomembno vlogo tako invalidskih kot humanitarnih organizacij pri skrbi za pomoči potrebnega človeka.

Prireditev je bila prav na dan CIV 26. junija, na dan, ko so

pred 22 leti nastale prve civilne žrtve vojn ob agresiji na Republiko Slovenijo. V Viteški dvorani Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani se je zbralo več kot 90 civilnih invalidov vojn. S svojo navzočnostjo so nas počastili tudi predstavniki sorodnih invalidskih in veteranskih organizacij, program pa je popestril pihalni sekstet Policijskega pihalnega orkestra.

Nataša Kogoj

Ljubezen

Ljubezen je najosnovnejša sestavina življenja. Življenje je ljubezen. Vse negativnosti življenja izhlapijo, ko ljubezen vanj zaseje svoje seme.

Ljubezen je razdajanje. Ljubezen je način življenja in mišljenja, pristopa k stvarjem in ljudem. Ljubeč odnos je mogoč samo, če je partnerjem dovoljeno svobodno živeti lastno življenje, ki je hkrati tudi del medsebojnega obstoja. Če res ljubite, boste razdajali brez pogojev, brez namenov spreminjanja ali ustvarjanja po lastni podobi. Če zares ljubite, boste ljudi sprejemali takšne kot so, če so vam podobni boste z njimi sodelovali, če ne, pa boste razširili svoja obzorja. Čim boste skušali druge prisiliti, da prejmejo vaš sistem vrednot, potem jih ne ljubite.

Ljubezen ne zahteva povračilnih uslug in nagrad za storjeno. Ko ljubite, ljudje začutijo, da nimate nikarkršnih, pridobitniških namenov. Njihovi obrambni

zidovi popustijo. Bolj kot ljubite, več podobnih ljudi boste imeli okrog sebe.

Ljubezen, a ne strastna ljubezen, ampak ljubezen, ki se daruje kot močno čustvo, da izžareva. Pri ljubeči osebi se pogreješ, kot pri ognju. Če imate zakladnice ljubezni, ne skoparite z njimi, vendar jih delite s polnimi rokami, vsem okrog sebe: vašim znancem, revežem, neprijateljem in psom.

Ljubezen odpira vsa vrata, spreminja življenje in mehča še tako trda srea. Prinaša radost, ki je ni mogoče zatreti.

Pleše in poje skozi življenje, kdor jo ima poseduje vse bogastvo sveta.

Ljubiti pomeni ostati, ko sleherna celica vpije »BEŽI«!

Vilma Ploj

14. SREČANJE VOJNIH INVALIDOV: TOVARIŠTVO IN SOLIDARNOST STA NAŠA TEMELJA

Letošnje že 14. srečanje vojnih invalidov, njihovih prijateljev in svojcev je Zveza društev vojnih invalidov Slovenije pripravila v sodelovanju z Društvom vojnih invalidov Zasavje 25. maja 2013 v Trbovljah.

S srečanjem je ZDVIS obeležil tudi 70-letnico Kočevskega zбора odposlancev slovenskega naroda, ustanovitve Slovenskih vojnih partizanskih bolnic Franja in Pavla in prve organizacije zdravstvene službe. Predsednik zveze Janez Podržaj je v pozdravnem nagovoru izrazil posebno spoštovanje partizanski saniteti in predanosti zdravniškega osebja ter drugim, ki so v težkih razmerah skrbeli ranjene vojake in civiliste. »Tega, kar ste storili za nas, ne bomo mogli nikoli poplačati, ne bomo pa tega nikoli pozabili,« je dejal. Tovarištvo in solidarnost sta temelja, na katerih zveza in društva vojnih invalidov izvajajo posebne socialne programe. Poudaril je, da je za mnoge vojne invalide vključitev v te programe edina aktivnost in da vpliva na boljšo kakovost njihovega življenja.

Predsednik ZDVIS je kritično ocenil trenutne družbene razmere in pri tem izpostavil zakonodajne spremembe, ki so izrazito vplivale na socialno zdravstveno področje, slabši ekonomski in socialni položaj velike skupine državljanov, med njimi tudi vojnih invalidov. Izpostavil je stališče zveze in vojnih invalidov, da so začasni varčevalni ukrepi potrebni, vendar ne pristajajo na trajen odvzem pravic, ki ne le slabi ekonomski položaj, ampak tudi ponižuje in tepta

človeško dostojanstvo. Na eni strani je zaznana občutno poslabšana socialna varnost, na drugi strani odklonilen odnos do polpretekle zgodovine in sprevračanje dejstev. Opozoril je na lanske dogodke, ki so ponovno odprli teme, ki še vedno delijo slovenski narod. Poudaril je, da ZDVIS dan državnosti razume kot praznik vseh Slovenk in Slovencev in poklon vsem braniteljem slovenske zemlje, ki naj prispeva k povezovanju in enotnosti slovenskih državljanov.

Slavnostna govornica Polonca Komar, podpredsednica Državnega zbora RS je v zvezi z varčevalnimi ukrepi povedala, da odločitev zanje ni bila lahka in pri tem poudarila, da ustrezna ureditev položaja vojnih invalidov za državo ne sme biti breme in ni le dolžnost. Je posebna čast, saj so vojni invalidi zelo pomembno vezivno tkivo naše skupnosti, ki so odločilno sooblikovali samostojno Slovenijo in za našo svobodo žrtvovali tako zelo veliko. »Svobodna Slovenija vam je hvaležna, v našo in svetovno zgodovino pa ste zapisani z zlatimi črkami«. Posebej je izpostavila pomen izvajanja posebnih socialnih programov in njihovih učinkov na kakovost življenja vojnih invalidov ter spoštovanja in razumevanja države do predlogov invalidskih organizacij, saj izhajajo iz naše skupne želje ustvariti višjo kakovost življenja v družbi enakih možnosti in brez diskriminacije. Kritično je ocenila, da se še vedno zapletamo v delitve, ki izvirajo iz drugih časov in se zavzela za to, da se zapletom,

kot smo ga bili deležni ob dnevu državnosti lani, izognemo in pokažemo primeren odnos do prispevka vojnih invalidov k oblikovanju in obrambi Slovenije. Izrazila je prepričanje, da imajo prihodnost le tisti narodi, ki zmorejo strpno sobivati z razlikami, in ki jih ob tem označuje tudi čut za solidarnost: *»V sodobnem svetu protislovij, kjer je edina stalnica sprememba, bomo potrebovali veliko modrosti in razsodnosti za obrambo svobode, svoje identitete, zemlje in jezika. Vsak dan znova bomo morali iskati načine sodelovanja s tistimi, ki svet razumejo drugače od nas, pri čemer bomo vsekakor potrebovali pomoč tistih, ki jim je življenje postavilo najvišje ovire«.*

Udeležence srečanja sta pozdravila tudi Zvone Tahirovič, predsednik Društva vojnih invalidov Zasavje, in Vili Treven, župan občine Trbovlje. V kulturnem programu so sodelovali Pihalni orkester SVEA Zagorje, Vokalna skupina Un s Trboul, Kulturno umetniško društvo B – BOY, Kulturno umetniško društvo Veter, Vokalna skupina Plavice in Komorni zbor Trbovlje.

Na srečanju je ZDVIS Gardi Slovenske vojske podelila pisno zahvalo za sodelovanje s predstavitvenim programom posebnih postrojev na 13. srečanju vojnih invalidov v Celju maja 2012, ki sta jo prevzela poveljnik garde major Marko Hlastec in poročnica Viktorija Virag. Posebno priznanje Zveze vojnih invalidov Furlanije Julijske Furlanije je prejel Ivan Pivk, dolgoletni in zdaj častni predsednik ZDVIS-a, ki mu ga je podelil predsednik pokrajinskega združenja Giovanni Picco.

Ni manjkala tudi slavnosten mimohod praporščakov, ki

mu je tudi tokrat poveljeval Dominik Grmek. V mimohodu praporščakov so bili zastopani prapori ZDVIS, društev vojnih invalidov Celje, Dolenjske, Posavja in Bele krajine, za Koroško, Maribora, Slovenske Istre Koper, Severne Primorske, Društva TIGR Primorske, Združenj ZB NOB Trbovlje, Hrastnika in Zagorja ob Savi, Zveze veteranov vojne za Slovenijo, Zveze slovenskih častnikov ter Zveze policijskih veteranskih društev Sever in Policijskega veteranskega društva Sever Zasavje.

Oktobra letos bo minilo 70 let od zasedanja Kočevskega zбора odposlancev slovenskega naroda. Zbor je bil pomemben mejnik v razvoju odpora proti tujim zavojevalcem na Slovenskem. Sprejel je priključitev Primorske Sloveniji in se zavzel za nadaljevanje boja proti okupatorju do končne zmage. Zbor velja za prvi izvoljeni parlament v slovenski zgodovini in temelj slovenske državnosti. Zasedal je pod geslom *»Narod si bo pisal sodbo sam«* iz Cankarjevih Hlapcev. Na boljše, za skupno dobro, je jasno sporočilo, ki je vzkliko v težkih, zgodovinskih trenutkih slovenskega naroda in v današnjem času upanju utira pot. Ne glede na čas, ko nekatere dragoce vrednote izgubljajo veljavo ali celo izginjajo, je predsednik Janez Podržaj poudaril, da še vedno obstajajo ljudje, ki jih ohranjajo in se za to zahvalil vsem prisotnim na srečanju.

Na svidenje na 15. srečanju, ko bomo obeležili tudi 20. obletnico ustanovitve in delovanja ZDVIS.

Andreja Markovič

AKTIVNOSTI ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE NA PODROČJU ZAKONODAJE

(prvo polletje 2013)

Vse od sprejetja Zakona o uravnoteženju javnih financ - ZUJF, ki je stopil v veljavo 31. 5. 2012 in je prinesel ukinitve zdraviliško klimatskega zdravljenja za VI ter spremembo izplačila prejemkov, in sicer iz naprej v za nazaj s postopnim zamikom, zveza intenzivno dela na tem področju. Komisija za urejanje varstva pri ZDCIVS je pripravila pripombe na ZUJF, ki smo jih uskladili tudi z Zvezo društev vojn invalidov Slovenije (ZDVIS) in jih posredovali na pristojne državne organe.

Z ZDVIS smo se dogovorili za skupno, usklajeno delovanje pri tem vprašanju in smo že jeseni k sodelovanju povabili tudi odvetniško pisarno. Najprej smo ugotovili, da MDDSZ na našo skupno pobudo ni dalo nobenih konkretnih odgovorov in da Ustavno sodišče, kljub temu, da je bilo tja vloženih že kar nekaj pripomb na ZUJF, še ni izdalo nobene odločbe. Zato je tudi težko napovedati smer, v katero se bo obrnilo Ustavno sodišče pri presojanju ustavnosti ZUJF in kako bo obravnavalo že pridobljene pravice glede na stanje javnih financ. Obe zvezi sta se odločili, da gremo v ustavno presojo zakona, kar pomeni, da je bilo treba najprej zbrati od 20 do 30 pooblastil invalidov za odvetniško družbo, ki lahko nato v njihovem imenu pripravi ustavno tožbo. Na začetku novembra smo dobili informacijo, da Ustavno sodišče zavrača pripombe na ZUJF z obrazložitvijo, da gre v tem trenutku za izredne razmere, ki narekujejo restrikcije, zato sta zvezi menili, da za zdaj vlaganje predloga za ustavno presojo zakona ni smiselno, da pa imamo to vedno možnost narediti tudi kasneje, če bi ugotovili, da se stanje spreminja.

V začetku leta 2013 smo se tako, skupaj z ZDVIS, vseeno odločili, da gremo v ustavno presojo nekaterih določil ZUJF-a in se dogovorili tudi, da si bomo delili stroške postopka. V ta namen smo na Zvezi že zbrali potrebno število pooblastil CIV, ki smo jih že posredovali odvetniški pisarni.

V marcu mesecu smo bili seznanjeni, da je Ustavno sodišče do zdaj zavrnilo vse pobude, v katerih pobudniki niso izkazali pravnega interesa, ker niso izčrpali vseh možnih pravnih sredstev (to pravilo velja od leta 2007), je pa sodišče v korist upokojuencev presodilo v primeru pokojnin oziroma 143. člena ZUJF (upravičenci so dobili le obvestila ZPIZ, da se jim bo pokojnina znižala – to obvestilo pa ni adekvatno odločbi, kar pomeni, da mora tisti, ki želi izpodbijati 143. člen ZUJF, najprej zahtevati odločbo ZPIZ). ZPIZ je nato, po naročilu Ustavnega sodišča, začel izdajati odločbe, zoper katere pa velja pravni postopek – in ker gre za socialni spor,

je za to pristojno socialno delovno sodišče (SDS) in ne upravno sodišče. Tudi VI so dobili le obvestila UE o zamiku izplačila invalidnin in tako žal nimajo pravne podlage za uvedbo postopka. Zakon o delu SDS tudi določa, da mora upravičenec, če mu ni bila izdana primerna odločba, pozvati organ (UE) za njeno izdajo. UE jo mora izdati v roku 7 dni in če tega ne naredi, začne teči 30 dnevni rok za vložitev tožbe. Kar pomeni, da moramo v našem primeru slediti temu postopku. Uskladili smo se, da se zaprosi MDDSZ, da samo začne izdajati odločbe, a je bila naša prošnja zavržena. Tako smo začeli s postopki oziroma zahtevami za izdajo odločb za spremenjen način izplačevanja invalidnin, na katere so UE začele izdajati sklepe o zavrnitvi. Odvetnik je nato pripravil vzorec pritožb (zoper sklepe UE – postopki so v teku) in nadaljuje s postopkom za vložitev ustavne presoje. Odvetnik je bil tudi mnenja, da je to, da je Ustavno sodišče razveljavilo 143. člen ZUJF-a (pokojnine), dober znak oziroma pomeni večjo možnost, da bomo uspeli s svojimi zahtevami. V naši pritožbi bo izpostavljeno tudi dejstvo, da smo VI edina kategorija invalidov, v katero je posegal ZUJF, saj ni posegel niti v zakon o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991 (ULRS 49/97) kot kategoriji žrtev po istem vzroku nastanka kot VI. To dejstvo je treba izpostaviti tudi v zagovoru naših stališč v ustavni pobudi. V tem času smo zaprosili tudi za sprejem pri varuhinji človekovih pravic, a so nam odgovorili, da nas bo sprejela šele julija oziroma oktobra meseca letos.

Zveza se je aktivno vključila tudi v razpravo glede predloga zakona o osebni asistenci in nanj podala pripombe, ki smo jih tudi že posredovali na MDDSZ in sicer:

- Menimo, da je zakon o osebni asistenci pomemben in potreben, žal pa zavračamo določene predlagane rešitve.
- Morda bi bilo dobro razmisliti tudi o tem, da bi bilo primerneje te vsebine reševati v okviru zakona o dolgotrajni oskrbi oziroma naj bi se zakona pripravljala in sprejemala sočasno in predvsem usklajeno.
- Predlagane rešitve predloga zakona so povsem nesprejemljive z vidika predloga finančne konstrukcije za izvajanje zakona (28. člen):

Menimo, da država ne more odvzeti sredstev vsem invalidom, zato da bi reševala potrebe samo ene kategorije invalidov, saj je osebna asistenca le eden od mnogih posebnih socialnih programov, ki jih izvajamo invalidske organizacije.

Država mora v svojih predpisih za zaščito državljanov oziroma določene kategorije državljanov zagoto-

viti tudi sredstva za njihovo izvajanje in to iz lastnih virov. Država ne more s svojim zakonom posegati v finančne vire, ki niso državna sredstva - torej v fundacijo (FIHO), ki je strogo-namenska za financiranje organiziranega delovanja invalidov oziroma invalidskih organizacij.

FIHO je namreč edina finančna fundacija v državi, ki zagotavlja redna sredstva za financiranje delovanja in izvajanja programov invalidskih organizacij. Če se bodo začela ta sredstva uporabljati za namene individualnih potreb invalidov (takšnih individualnih potreb pa je namreč zelo veliko) ne bo več rednih sredstev za organizirano delovanje invalidov - invalidskih organizacij oziroma bodo ta močno okrnjena. To pa lahko pripelje tudi konca trdnega organiziranega delovanja samih invalidov in invalidi bomo postali najbolj manipulirana skupina v državi - v družbi, kjer je edino gonilo konkurenca.

- d) Opozorili bi tudi na 5. člen zakona, ki predvideva, da so upravičenci le invalidi do 60. leta starosti - ta določba se nam zdi nesprejemljiva in diskriminatorna, kot da invalid po 60. letu nima več potreb, ki bi jih zadovoljeval s pomočjo asistence.

Poleg tega zakon določenih skupin invalidov ne upošteva, kar je popolnoma nesprejemljivo.

- e) Bojimo se tudi, da je izvajanje samega zakona predrago in bo večino sredstev pobrala sama administracija oziroma birokracija.
- f) Na koncu naj opozorimo tudi na to, da je nujno, da so v oblikovanje tega zakona neposredno vključeni tudi predstavniki vseh nacionalnih reprezentativnih invalidskih organizacij, ki izkazujejo ta interes.

Poleg tega se je ZDCIVS, na pobudo NSIOS-a, tudi

aktivno vključila v pripravo poročila o izvajanju **Akcijskega programa za invalide 2007 - 2013**, kjer smo opozorili na kršitev enega izmed ciljev API: »invalidom zagotavljati učinkovito skrb za njihovo zdravje«, do česar je prišlo z ukinitvijo pravice do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja invalidov. V naši organizaciji menimo, da je ukinitve te pravice nedopustna in nemoralna, saj gre za temeljno pravico do zdravja, kot eno najpomembnejših pravic vsakega človeka. Pri naših članih - civilnih invalidih vojn, je povprečna starost več kot 73 let in je tako njihovo zdravstveno stanje vedno bolj ogroženo, zato je tak način ohranjanje zdravja, tudi s pomočjo klimatskega zdravljenja, bistvenega pomena. Poleg tega gre za majhno število ljudi. To, da država varčuje pri starejših ljudeh, ki so tudi invalidi, je absolutno nesprejemljivo. Zavedamo se, da so glede na trenutno gospodarsko stanje potrebni začasni varčevalni ukrepi, vendar pa ne moremo in ne smemo pristati na trajen odvzem pridobljenih in zagotovljenih pravic vojnih invalidov.

Zveza se je aktivno vključila tudi v aktivnosti ob **spremljanju predloga zakona o davku od srečk** (podali smo pisna stališča in pripombe na omenjeni zakon in jih posredovali vsem pristojnim državnim organom). V okviru NSIOS-a je bilo ugotovljeno, da je ta zakonski predlog premalo domišljen, posledice skoraj zagotovo negativne tudi fiskalno, predvsem pa da potrebujemo novo nacionalno strategijo iger na srečo. Ugotovljeno je bilo tudi, da je pri pripravi zakonodaje, nujno temeljito posvetovanje z reprezentativnimi predstavniki invalidov. Z uvedbo predlaganega zakona bi namreč slovenske igre na srečo postale nekonkurenčne v primerjavi z ostalimi državami prirediteljicami iger na srečo.

Nataša Kogoj

19. SKUPŠČINA ZVEZE DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV

Skupščina Zveze društev vojnih invalidov Slovenije je zasedala 18. marca 2013. Tudi tokrat je bila udeležba pooblaščenih predstavnikov društev vojnih invalidov izjemna, kar 97,8 odstotna. Skupščina je sprejela predlagana poročila: poročilo o dejavnosti in letno poročilo o poslovanju ZDVIS v letu 2012, poročilo nadzornega odbora in častnega razsodišča. V izčrpnem poročilu je nadzorni odbor ocenil, da je bilo finančno poslovanje pregledno, transparentno in racionalno, da so bila sredstva porabljena namensko in v skladu s programom dela, finančnim načrtom in merili.

Predsednik zveze Janez Podržaj je v poročilu ocenil, da je zveza tudi v letu 2012 uresničevala svoje poslanstvo

zastopanja in uresničevanja skupnih interesov vojnih invalidov in drugih upravičencev po Zakonu o vojnih invalidih (ZvojI). Z izvajanjem posebnih socialnih in drugih programov ter z različnimi drugimi aktivnostmi je dosegla temeljne cilje in realizirala vse pomembnejše naloge iz programa dela za leto 2012. Pri tem je izpostavil, da bo zastavljene aktivnosti na področju zakonodaje in pravic vojnih invalidov ter drugih upravičencev po ZvojI v prihodnje letu potrebno nadaljevati.

V preteklem letu smo bili priča večjim spremembam na zdravstvenem in socialno varstvenem področju. Opazno je splošno poslabšano ekonomsko in socialno stanje velike skupine državljanov. Enako zaznavamo tudi med vojnimi invalidi, kjer na eni strani opazamo občutno poslabšano socialno varnost, na drugi strani pa odklonilen odnos s sovražnim besednjakom zavračanja ali ignoriranja dejstev polpretekle zgodovine.

Dejstva, da je posebno varstvo vojnih invalidov utemeljeno z ustavo in zakonom, da se je Slovenija do tega pozitivno opredelila ob njenem nastanku oziroma osamosvojitvi in ne nazadnje, da je vsaka država v bližnji in pretekli zgodovini vedno in na dostojen način poskrbela za svoje branitelje, žal niso bila upoštevana kljub argumentiranju ZDVIS pri sprejemanju določil Zakona o uravnoteženju javnih financ (ZUJF), s katerimi se vojnim invalidom trajno jemlje pravica do zdravljenja v naravnih in klimatskih zdraviliščih in spreminja način izplačevanja prejemkov (invalidnine). Zato ZDVIS skupaj z ZDCIVS pripravlja dokumentacijo za ustavno presojo teh določil. Zastopanje in uresničevanje skupnih interesov vojnih invalidov v trenutni situaciji postaja ena pomembnejših in zahtevnejših nalog zveze. Temu področju bomo morali

v prihodnosti nameniti še več pozornosti. V zvezi s tem je predsednik posebej izpostavil aktualne naloge zveze v letu 2013, ki so: 1. *Izboljšati ali vsaj ohraniti raven zaščite vojnih invalidov in svojcev padlih v vojnah za Slovenijo ter svojcev umrlih vojnih invalidov, ki uživajo varstvo po zakonu o vojnih invalidih in uveljavljati človekove pravice, ki jih invalidom zagotavljajo Ustava in zakoni Republike Slovenije ter konvencija o pravicah invalidov;* 2. *Aktivno se vključiti v aktivnosti pri spremembi zakonodaje na področju invalidskega varstva, še posebej tiste zakonodaje, ki se tiče vojnih invalidov;* 3. *Poglobiti sodelovanje s pristojnimi državnimi organi, invalidskimi organizacijami ter domoljubnimi in veteranskimi organizacijami, pri uresničevanju skupnih ciljev in dogovorjenih programskih vsebin ter v mednarodnih povezavah.*

Pooblaščenici predstavnikov društev so z večino glasov za (drugega) podpredsednika ZDVIS-a izvolili Stan-ka Markoviča iz DVI Celje, za članico nadzornega odbora ZDVIS-a Lenco Pangerc iz DVI Sežana in za nadomestnega člana častnega razsodišča ZDVIS-a Franca Kušarja iz DVI Ljubljana, ki vstopajo v mandat članov organov ZDVIS za obdobje 2011 – 2015.

Skupščine so se udeležili tudi gostje: Jože Mencin, podpredsednik Združenja Sever, Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev General Maister, Savin Jogan, podpredsednik Društva TIGR Primorske, Janko Ljubič, sekretar Zveze slovenskih častnikov in Ivan Pivk, častni predsednik ZDVIS, ki je v pozdravnem nagovoru poudaril, da družbene razmere v preteklem letu niso bile prijazne ne za posameznike s krčenjem ali celo odvzemom nekaterih pravic, kot tudi ne za organizacije z nižjim sofinanciranjem njihove dejavnosti. Teptano pa je bilo tudi človekovo dostojanstvo. Dogodki, kot je bila nezaželenost nekaterih praporov veteranskih in domoljubnih organizacij na slovesnosti ob državnem prazniku, so pokazali, da država ne spoštuje svoje preteklosti in njenih braniteljev. Neizogibna je potreba, da se znova in še bolj angažiramo za ohranitev pravic vojnih invalidov in družinskih upravičencev po zakonu o vojnih invalidih.

Na skupščini je bilo večkrat omenjeno, da preteklo leto ni bilo ugodno in da niso bili ustvarjeni dobri pogoji za uresničevanje zastavljenih ciljev in nalog. Kljub temu je čutiti, da je zavzemanje za vrednote kot je tovarstvo, poštenost in solidarnost pridobilo na pomenu. Z ohranjanjem pozitivnih vrednot so v ta proces vključene tudi domoljubne in veteranske organizacije. Domoljubje in zavzemanje za ohranitev pravic vojnih invalidov, vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja so temeljne skupne točke domoljubnih in veteranskih organizacij, pri čemer je še posebej pomembno sodelovanje, za kar se organizacije in ZDVIS zavzemajo.

Andreja Markovič

ZDVIS NA OBISKU PRI SRBSKIH VOJNIH INVALIDIH

Delegacija ZDVIS je bila na uradnem in delovnem obisku pri »Udruženju ratnih i mirnodopskih vojnih invalida Srbije« (URMVIS), saj se vojni invalidi obeh držav že tradicionalno sestajamo vsaki dve leti, enkrat v Sloveniji in drugič v Srbiji.

Letošnjega obiska, ki je bil v Beogradu, smo se udeležili Bojan Černjak in Stanko Marković, oba podpredsednika zveze in Janez Podržaj, predsednik zveze kot vodja delegacije.

Sprejela sta nas Miroslav Lazović, upokojeni general in predsednik srbskega združenja in Ranko Sepe, organizacijski sekretar. Na sedežu združenja so se delegaciji pridružili še drugi funkcionarji, med njimi je bil tudi vojni invalid, slikar Dušan Vukojević Mars, ki ima le eno roko in eno oko. Obe nogi in desno roko pri komolcu so mu odnesle mine pri nesrečnem razminiranju minskega polja v rodni Kninski krajini. Naučil se je slikati z levo roko, ki mu je še ostala. Stoodstotni invalid na vozičku je bil ves čas srečanja z nami. Na koncu pa je naši zvezi podaril svojo sliko z motivom zgornjega toka reke Krke v dinarskem pogorju. Za darilo smo mu neizmerno hvaležni, še posebno pa za njegov optimizem, izkazano energijo pri premagovanju težav, ki so posledica invalidnosti in voljo do življenja. Skoraj ves čas naših pogovorov je bila navzoča tudi Mila Milosavljević, ki skrbi za članke v njihovem glasilu.

Med pogovori smo zvedeli tudi za žalostno novico, da je že pred enim letom umrl Nebojša Orlović, pravnik, dolgoletni predsednik srbskega združenja in dober poznavalec zakonodaje in pravic vojnih invalidov iz vseh obdobij. Skupaj z našim častnim predsednikom Ivanom Pivkom sta bila pobudnika in začetnika sodelovanja vojnih invalidov na območju nekdanje Jugoslavije in sosednjih držav. V preteklosti sta oba večkrat predstavljala svoji zvezi na zasedanjih Svetovne federacije veteranov (SFV).

V nadaljevanju delovnega srečanja je predstavnike obeh delegacij sprejel Negovan Stanković, državni sekretar na ministrstvu za delo, zaposlovanje in socialno politiko. Na kratko smo mu predstavili dozdajšnje sodelovanje, našo zvezo in način financiranja, ki se razlikuje od njihovega. Posebna zanimivost zanj so naši posebni socialni programi, ki smo mu jih predstavili. Žal smo morali predstaviti tudi naše težave, ki jih je prinesel ZUJF in zamrznitev usklajevanja invalidnin z rastjo življenjskih stroškov. Po predstavitvi obeh zvez smo ugotovili, da imamo vojni invalidi podobne težave, največja pa je pešanje zdravja naših članov, kar je posledica staranja. Bili smo enotnega mnenja, da si moramo prizadevati v zakonodajo vgraditi izboljšave za kvalitetnejše premagovanje tegob, ki so posledica invalidnosti. V Srbiji je namreč že dalj časa v pripravi nov Zakon o vojnih invalidih. S predlogom zakona so zadovoljni, ker vojnim invalidom daje določene pravice, ki zdaj niso ustrezno urejene. Prav naš način izvajanja posebnih socialnih programov je za njih zelo zanimiva tema. Mnenja so, da bi ga kazalo vgraditi tudi v njihov nov zakon.

General Lazović, predsednik srbskega združenja je predstavil zelo uspešen nastop delegacije slovenskih članic SFV na zasedanju 27. generalne skupščine novembra 2012 v Jordaniji. Delegacija je pripravila resolucijo proti razlikam pri obravnavanju vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja. Sprejeta je bila soglasno.

Tega dne smo obiskali tudi ZZB Srbije (SUBNOR), kjer nas je sprejel prof. dr. Miodrag Zečević s člani predsedstva. Predstavili so nam položaj borcev v Srbiji, mi pa njim naše sodelovanje z ZZB za vrednote NOV in v KoDVOS-u.

Naslednji dan smo obiskali lokalno društvo vojnih invalidov Kovačica v južno banatskem okrožju. Sprejel nas je Jano Veresky, predsednik društva in nam na kratko predstavil njihovo delovanje, občino in prebivalstvo. Občina Kovačica je namreč na večjezičnem območju Banata, kjer sobiva več narodov in se uradno pogovarjajo v štirih jezikih. Skoraj polovica prebivalcev je Slovakov, tretjina Srbov, sledijo jim Madžari in Romuni. Nekaj je tudi Romov in ostalih narodnosti. Po sprejemu na občini smo si ogledali znamenito Galerijo naivne umetnosti z bogato razstavo slik. Galerija sodeluje tudi s slovenskimi slikarji. Kot da so slike naivcev oživele, tako živi so se nam zdeli motivi nekaterih slik. V nekaj kilometrov oddaljenem kraju Idvor smo si ogledali muzej in rojstno hišo svetovno znanega učenjaka in znanstvenika Mihajla Pupina. Kustosinja muzeja nam je predstavila življenje in delo svojega pomembnega rojaka. Žal nas je čas preganjal, poslovili smo se od prijaznih gostiteljev in obiskali še društvo vojnih invalidov v Novem Sadu, kjer smo ob večerji tudi njim predstavili našo zvezo, prav tako pa so tudi oni več povedali o delu svojega društva. Utrujeni, a polni lepih doživetij in dobrih vtisov smo se pozno zvečer vrnili v Beograd.

Naslednje jutro smo po krajši analizi našega srečanja ugotovili, da se moramo še v večji meri posvetiti ohranitvi temeljnih pravic, zaščiti in varstvu vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja. Čas našega obiska se je iztekel. Preden smo se poslovili od prijaznih gostiteljev, smo si obljubili nadaljnje sodelovanje in izmenjavo koristnih izkušenj pri opravljanju našega poslanstva v pričakovanju našega prihodnjega srečanja čez dve leti v Ljubljani.

Janez Podržaj

ANGELA ZADNIKAR: DRUŠTVO JE MOJ DRUGI DOM, ČLANI PA MOJA DRUGA DRUŽINA

Angela Zadnikar je članica Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, tudi sama je invalidka in dolgoletna podpredsednica društva. Rodila se je v taborišču Halsbrücke v vzhodni Nemčiji, 3. februarja 1943. Razmere v taborišču so povzročile, da je invalidnost nastopila že pri devetih mesecih njenega življenja, saj zaradi nečloveških razmer v najzgodnejših letih svojega življenja ni mogla hoditi. »Lahko sem se le plazila po tleh,« je povedala. Po številnih mučnih operacijah in neznosnih bolečinah je pri sedmih letih vendarle shodila, bolečine pri hoji pa je morala prenašala vse do svojega 50. leta. »Leta 1993 so mi namestili umetno koleno in od takrat je moje življenje veliko lažje in brez bolečin,« je dodala. Angela (v društvu jo kličejo kar Angelca) je po poklicu šivilja in gostinka, v društvu pa aktivno dela vse od včlanitve, od leta 1980. Funkcijo podpredsednice opravlja od 1998.

V delo društva ste vpeti že mnogo let, dobro poznate potrebe članov, civilnih invalidov in možnosti, ki jih društvo ima, da njihovo življenje olajša. Povejte nam, zakaj je, ob vseh obstoječih oblikah pomoči, ki jih invalidom nudi država, dobro in pomembno, da imamo tudi društva civilnih invalidov vojn?

Civilni invalidi vojn smo med seboj izredno povezani. Delimo skupno usodo, podobne izkušnje tako pri nastanku invalidnosti, kakor tudi pri uveljavljanju svojih pravic. Društvo civilnim invalidom pomeni prostor, kjer se lahko družijo, izmenjujejo izkušnje, vedo pa tudi, da jih bo društvo kot institucija redno obveščalo o vseh zakonodajnih spremembah in pravicah, ki jim pripadajo ter jim nudilo zagovorništvo ter učinkovito pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic.

Se zmanjševanje pravic invalidom, ki mu danes popularno rečemo kar varčevanje, »pozna« tudi civilnim invalidom? Kaj pravijo člani, s katerimi se pogovarjate?

Pozna se predvsem po tem, da je življenje na splošno dražje, da so stroški višji. Kar pa se tiče invalidnin samih, nas je zelo prizadelo, ko smo izgubili eno invalidnino zaradi tako imenovanega zamika pri nakazovanju, do česar je prišlo v letu 2012. Res pa je tudi, da je izobrazbena struktura invalidov nižja, posledično pa so nižje tudi pokojnine in za nekatere invalide je življenje resnično boj za preživetje iz meseca v mesec.

V društvu ste aktivni že od včlanitve, že kar nekaj časa pa ste tudi podpredsednica društva. Je bil prevzem funkcije za vas, ki ste v društvu aktivni že zelo dolgo, enostaven? Se je vaše delo kako spremenilo?

Funkcijo podpredsednice sem prevzela že dobrih 15 let nazaj. Moje delo se s tem ni bistveno spremenilo. Bistvena sprememba je predvsem to, da v primeru odsotnosti predsednika društvo zastopam jaz. Drugače pa tako kot pred prevzemom funkcije podpredsednice, kakor tudi po

njej čutim do društva veliko pripadnost ter soodgovornost do dobrega delovanja društva. Bistvo svojega dela vidim v tem, da delam najbolje, kolikor morem, v korist društva ter svojih sočlanov. Društvo mi pomeni drugi dom in člani so moja druga družina.

Kaj se je v teh letih spremenilo, kako drugačen je način dela?

Bistvena sprememba, ki se dogaja skozi leta je, da se populacija društva neizprosno stara. S tem se avtomatično spreminja tudi način dela ter sam program delovanja, ki se mora prilagajati spremenjeni starostni strukturi članstva ter slabšemu zdravstvenemu stanju. Potrebno je veliko več motiviranja in spodbujanja članov, da se pridružujejo aktivnostim društva. Vsi postajamo z leti tudi nekoliko bolj pozabljivi, tako da je potrebnega več opominjana na dogodke. Programi postajajo vse bolj namenjeni ohranjanju zdravja ter druženju in medsebojnemu povezovanju.

Kar pa se tiče ukvarjanja s papirji, se v društvu večkrat pošalimo, da če bo šlo tako naprej, bomo kmalu ves čas porabili le za pisanje o dejavnostih društva, časa za samo izvajanje aktivnosti pa ne bo več. V resnici pa je pri nas v društvu človek še vedno pomembnejši od papirja in delo z ljudmi vedno postavimo na prvo mesto. Radi prisluhnemo težavam vsakega, ki pri nas poišče pomoč ter mu po svojih najboljših močeh pomagamo.

Vem, da se veliko pogovarjate s člani, da vas pogosto pokličejo in vam zaupajo svoje težave. Katero problematiko bi izpostavili kot najbolj perečo?

Kot najbolj perečo tematiko bi v zadnjih letih izpostavila predvsem zdravstveno stanje oz. slabšanje le tega ter žalost ob izgubah bližnjega, kar je seveda neizogibno povezano z dejstvom, da se članstvo stara.

Društvo veliko časa posveča dejavnostim, katerih »postranski« produkt je spodbujanje socialnih stikov med invalidi, med ljudmi. Poleg izletov organizirate srečanja, pohode, organizirano hodite na kopanje v zdravilišča in na obalo ...

Kako pomembno je ohranjanje in spodbujanje socialnih stikov za kakovost življenja invalidov in ali menite, da je to tisto, čemur se ne posveča dovolj pozornosti, ker se rezultatov dela na tem področju tega pač »ne vidi« navzven?

Ohranjanje socialnih stikov je ključnega pomena za ohranjanje zdrave psihične kondicije vsakega človeka ne glede na to ali je invalid ali ne in bistveno vpliva na kakovost življenja. Človek se v družbi navadno sprosti in vsaj za trenutek pozabi na svoje težave. Pogovori se s sotrpini, marsikdaj izve za kakšno informacijo, ki jo s pridom izkoristi za izboljšanje svojega zdravja, predvsem pa ni sam. Osamljenost in socialna izključenost sta resda nematerialni stanji, a kaj hitro za sabo potegneta poslabšano fizično stanje, tako da je njuno preprečevanje ključnega pomena za ljudi. Še posebej pa je pomembno, da socialne stike omogočamo in spodbujamo pri invalidih, saj imajo zaradi fizičnih poškodb/ovir velikokrat zmanjšane možnosti ravno pri vzpostavljanju oz. ohranjanju socialnih stikov.

Bolj kakor, da se temu ne posveča dovolj pozornosti zaradi »nevidnih rezultatov«, bi rekla, da je problem v tem, da institucije ne priznavajo pomembnosti raznim druženjem, skupinskim izletom, kopanjem ter podobnim aktivnostim ampak jih smatrajo zgolj kot zabavo in ne kot nekaj kar bistveno pripomore k ohranjanju zdravja človeka. Sama pa vidim, da ravno srečanja, skupna kosila, izleti ... članom največ pomenijo in jih tudi najbolj izpolnjujejo z veseljem in zadovoljstvom, hkrati pa na ta način ostajajo aktivni in socialno bolj povezani.

Kaj bi lahko izpostavili kot tisti dejavnik, ki predstavlja oviro pri delu društva. Torej razlogi, ki vam ne dovolijo, da

bi naredili še več. Je to nerazumevajoča država, zakoni, ki krčijo sredstva ...?

Največja ovira pri delu so pomanjkanje finančnih sredstev.

Kje se bo krčenje sredstev, ki se zaradi krize pozna na vseh področjih, najbolj poznalo. Česa bo v društvu manj? Imate kakšen načrt kompenzacije te izgube?

Žal se bo krčenje poznalo pri celotnem delovanju društva, tako pri samih programih, kakor tudi nasploh pri delovanju. Predvidevam, da se bodo društva sčasoma morala med seboj združiti tudi zaradi vse manjšega števila članstva, ne samo sredstev.

Kaj bi, če bi imeli možnosti, v društvu še radi dosegli in/ali izboljšali?

Želim si, da bi lahko tako kot do zdaj po svojih najboljših močeh prispevala k dobremu delovanju društva ter zadovoljstvu članov.

Za konec najinega pogovora še nekoliko bolj neformalno. Kdo je Angelca Zadnikar, ko ne dela v društvu? Kaj počnete v prostem času?

Sem žena, mama in babica. Poleg preživljanja časa s svojo družino svoj prosti čas rada izkoristim tudi za razna ročna dela ter za delo na vrtu. Rada delam z zemljo, v zimskih dneh pa se ukvarjam predvsem z izdelovanjem gobelinov, vezenjem ter risanjem čestitk in izdelovanjem rož iz hlačnih nogavic. Včasih tudi kaj spletem. Z veseljem se ukvarjam s tudi s peko, gobarim, skratka ne maram brezdelja in sem rada stalno aktivna.

Aleksandra K. Kovač

SKRB ZA ZDRAVJE - delavnica za civilne invalide vojn

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije v okviru svojega posebnega socialnega programa »ohranjevanje zdravja«, vsako leto organizira in izvede delavnice o različnih temah, ki se kakorkoli dotikajo našega zdravja.

Tokratna delavnica, ki sem jo vodila Nataša Kogoj ob sodelovanju s fizioterapevtko, je bila v maja v Fiesi, saj smo tako izkoristili tudi svoje bivalne kapacitete in lažje namenili več sredstev za program, ki je bil zelo raznolik.

Namen programa oziroma delavnice je bil udeležence (bilo jih je 23 iz vse Slovenije), spodbuditi k skrbi za svoje zdravje. Program je vseboval hojo, telesno vadbo (v naravi in v bazenu), različne dihalne vaje, veščine sproščanja in veščine ustvarjanja dobrega stika kot osnove dobre komunikacije in boljših odnosov. Poskrbeli smo tudi za ogled nekaterih bližnjih zanimivosti (Hrastovlje, izvir Rižane) in druženje v večernih urah. Udeleženci so bili nad programom navdušeni, a kar je najbolj pomembno, domov so odšli obogateni z novimi izkušnjami in znanji,

ki jih bodo, vsaj upamo tako, vestno izkoriščali in uporabljali v dobrobit svojega zdravja.

Nataša Kogoj

ZBORI ČLANOV DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV

V prvem trimesečju vsakega leta se na rednih letnih skupščinah sestanejo člani/delegati društev vojnih invalidov, na katerih se seznani s poročili o delu v prejšnjem letu, sprejmejo načrte za tekoče leto in po potrebi izvolijo nova vodstva. Na zборе povabijo tudi goste iz sorodnih društev, zveze in občinske funkcionarje.

V prejšnji številki smo objavili poročila z zborov članov DVI Pomurje in DVI Maribor, svoje delo pa je predstavil tudi DVI Slovenske Istre.

V tej številki na kratko poročajo DVI Celje, DVI Domžale in DVI Zasavje.

Letna konferenca Društva vojnih invalidov Celje **Poroča: Vesna Tripkovič**

Konec marca je Društvo vojnih invalidov Celje, ki ga uspešno vodi novi predsednik Stane Mele, pripravilo svojo letno konferenco.

Predsednik Stane Mele je predstavil DVIC, ki je imelo proti koncu lanskega leta 209 članov, opravljene naloge in zastavljene cilje, predstavil je vsebinsko in finančno bilanco lanskega leta, v nadaljevanju pa se je predvsem osredotočil na delo v prihodnje. Skrb vzbujajoč je po njegovih besedah podatek, da se mnogi člani zaradi hude stiske odpovedujejo nujnemu zdravljenju, saj jim primanjkuje denarja za osnovne življenjske potrebščine. Tako bo v prihodnjih mesecih imela veliko dela socialna komisija, ki pa je doslej polovico denarja, ki jo za to namenja FIHO, namenila za zdraviško zdravljenje. Socialna komisija si bo prav zato prizadevala, da bo na podlagi vlog in prošenj svojih članov še naprej odobrila in namenjala sredstva za zdravljenje, in sicer po kriterijih, ki so sprejeti na ZDVIS in upoštevajo predvsem materialni položaj upravičenca.

Ohranjanje zdravja vojnih invalidov v naravnih klimatskih zdraviščih in terapije so ena od prioriteten nalog, poleg preprečevanja in odpravljanja ovir v fizičnem in socialnem okolju članov ter oskrba s tehničnimi pripomočki, skrb za zdravje invalidov z rekreacijo in številnimi, tudi družabnimi aktivnostmi. Sem spadajo mnoge športne aktivnosti, zato bodo še naprej organizirali in se udeleževali tekmovanj, ki jih organizira Združenje vojnih invalidov Slovenije, doma pa zagotavljali vadbo tako, da bodo najemali prostore za vadbo, kot so telovadnice, kegljišča, strelišča, balinišča, skrbeli za pridobivanje ribiških dovolilnic itd. Tudi letos so se udeležili skupnega, že 14. srečanja vojnih invalidov, organizirali bodo dva izleta po Sloveniji, obiskovali svoje člane na domu. Posebno mesto zavzema tudi informativna in založniška dejavnost ter obveščanje javnosti o položaju vojnih in-

validov. Med drugim bosta letos izšli dve številki glasila Savinjske vezi, sicer pa na letnih konferencah pododborov poteka obveščanje članov o delovanju društva. Tudi v prihodnje bodo krepili sodelovanje z invalidskimi in veteranskimi organizacijami, predvsem z medobčinskim društvom civilnih invalidov vojn, udeleževali se bodo vseh prireditev in proslav, na katere bodo povabljeni ter s tem ohranjali zgodovinski spomin na minule prelomne dogodke in vrednote ter tradicijo, katere del so prav vojni invalidi.

Zbor članov Društva vojnih invalidov Domžale **Poroča: Jože Novak**

Društvo vojnih invalidov Domžale je zbor članov sklicalo 6. marca 2013. Najprej je navzoče pozdravil predsednik društva Jože Brodar, v uradnem delu pa smo prisluhnili poročilom o delu društva v preteklem letu. Poleg poročil o delovanju društva v preteklem letu je zbor soglasno sprejel tudi program dela in finančni načrt društva za leto 2013. Na zboru je bilo podeljenih tudi deset priznanj članom DVI Domžale za delovanje v programih usposabljanja, na področju socialnega varstva, za udeležbo na seminarjih in sodelovanje na rekreativnih tekmovanjih v balinanju in v pikadu. Delovanje društva v letu 2012 je bilo ocenjeno kot zelo uspešno. Društvo se je odločilo za programe, ki ustrezajo potrebam članov društva, glede na njihovo starost. Staranja ne moramo ustaviti, a po zatrevanju strokovnjakov lahko z vsakdanjo rekreacijo veliko dosežemo za boljše počutje in pokončno držo. Poleg drugih dejavnosti, ki jih izvaja društvo, vsako leto pred novim letom obiščemo članice in člane na domu in v domovih starejših občanov, vojnim invalidom pa omogočamo tudi kopanje v Termah Snovik in v drugih zdraviščih, če to potrebo ugotovi upravni odbor društva.

Zbor članov Društva vojnih invalidov Zasavje **Poroča: Urška Holešek**

V začetku marca je imel DVI Zasavje zbor članov na Dolu pri Hrastniku. Zaradi nesklepčnosti smo zbor članov premaknili za petnajst minut, nato pa, ko je bila ugotovljena sklepčnost, začeli z delom. Udeleženci zbora članov so sprejeli poročilo predsednika društva Zvoneta Tahiroviča o delovanju društva, finančno poročilo za leto 2012, poročilo nadzornega odbora in častnega razsodišča. Prav tako so člani sprejeli finančni načrt in program dela za leto 2013 ter potrdili predstavnico sekcije Hrastnik Magdaleno Rodošek za članico izvršnega odbora društva za mandatno obdobje 2011-2015. Podelili smo tudi nekaj priznanj za prizadevno delo v društvu.

A. K. K.

90 LET JOŽEFE ČRTALIČ

90-letna Jožefa Črtalič v družbi predstavnikov Območnega društva vojnih invalidov Grosuplje.

Predstavniki Območnega društva vojnih invalidov Grosuplje smo v začetku junija obiskali našo članico Pepco Črtalič, ki je 1. junija praznovala rojstni dan. Tako jo namreč kličejo sorodniki prijatelji in znanci. Rodila se je pred 90-timi leti v vasi Hrušica pri Podkraju. Bila je prvorojenka med šestimi otroki v družini Petrovčič.

Že v rani mladosti je bila v veliko pomoč očetu gozdarju in materi gospodinji. Med vojno viхро je družino najprej zadela smrt enega od otrok, Jožefinega brata, kmalu za tem pa se je ponesrečila tudi mama in umrla. Druga svetovna vojna jo je zaznamovala za vse življenje, še toliko bolj, ker si je v povojnem času ustvarila družino z vojnim invalidom. V zakonu so se jima rodili trije otroci, za katere je nesebično skrbela vse do trenutka njihovega odhoda od doma. Mož ji je umrl leta 1991, od tedaj je živela sama v Grosuplju. Leta so ji vse bolj načenjale zdravje. Po težki bolezni leta 2002 se je preselila k družini svoje hčerke Jožice v Bevke. Jesen življenja deli z njeno družino, vnuki in pravnuki, ki skrbijo zanjo.

V imenu vojnih invalidov smo ji zaželeli veliko sreče in trdnega zdravja, ona pa nam je še naročala, komu vse moramo prenesti pozdrave in ni pozabila dodati, da se kmalu spet vidimo. S prijetno toplino v srcu smo se poslovili od nje, bogatejši za še eno doživetje srečanja z osebo, ki ji v življenju ni bilo prizaneseno s krutostjo in vsemi tegobami časa, v katerem živimo in kljub devetim križem še vedno izžareva človeško toplino, vedrino in zadovoljstvo.

Janez Podržaj

100 LET ANGELCE GORJUP

Predstavniki Društva vojnih invalidov Severne Primorske smo obiskali našo članico, vdovo po padlem borcu NOV Angelco Gorjup rojeno Bukovec, ki je dopolnila 100 let življenja.

Angelca se je rodila 13. marca 1913 v Kalu nad Kanalom v kmečki družini s še dvema sestrama in tremi brati. V osnovno šilo je hodila v Vrhovce v Kalu nad Kanalom. Precej let je delala na domači kmetiji, nato pa še 13 let v tovarni cementa Salonit v Anhovem kot fizična delavka. Poročila se je leta 1938 in imela hčerko ter sina.

Je vdova po padlem borcu NOB, ki je leta 1943 padel med Bukovim in Cerknim. Z možem sta živela v Avčah, zdaj pa živi v Novi Gorici. Še vedno je aktivna v ZB NOB, Društvu slepih in slabovidnih in Društvu vojnih invalidov Severne Primorske.

Že več let živi sama, a je še vedno čila in sama poskrbi zase. Ima pa veliko obiskov in se rada druži v društvih. Redno jo obiskuje tudi vnuk, ki ji priskrbi vse potrebno za njeno gospodinjstvo. Ima še enega pravnuka in dve prapravnukinji.

»Je in pije vse, samo vode ne – vodo naj pije žaba ker ji druga ne dajo«. Tako se je pošalila ob našem odhodu.

Želimo ji še veliko zdravih in srečnih let.

Franč Anderlič

ZLOČIN »POD SKALCO« - V SPOMIN IN OPOMIN

Društvo vojnih invalidov Severne Primorske je na pobudo domačina Toneta Tinte iz Ročinja leta 2008 postavilo spominsko ploščo na mestu zločina »pod skalco« v Kolarjih (Doblar), kjer so italijanski vojaki 31. maja 1943 ubili 7 partizanov med njimi 5 nepokretnih težkih ranjencev v sanitetni postaji št.9.

Od takrat se vsako leto s spominsko slovesnostjo spominjamo tega zločina nad nemočnimi ranjenci. Letošnja slovesnost je bila 1. junija.

Sanitetna postaja je delovala samo od 6. aprila 1943 do dneva poboja ranjencev. Za ranjence so skrbeli domačini iz okolice Kolarjev. Čeprav je kraj odmaknjen in težje dostopen, se nas vsako leto zbere več kot 200 udeležencev, domačinov, invalidov, borcev NOB, veteranov in svojcev pobitih. Za prevoz poskrbijo domači gasilci.

Spominska slovesnost je tudi opomin na krutosti, ki se dogajajo v vsaki vojni, ko mednarodne konvencije o zavarovanju ranjencev in ujetnikov ne pomenijo nič, kjer je cilj z vsemi sredstvi prizadeti nasprotniku čim več škode in žrtev ter gorja, samo da se doseže zahtevan cilj. To pa ima dolgoletne posledice še po koncu sovražnosti, saj poleg žrtev ostajajo še ranjenci invalidi vojne, ki jim nič več ne more povrniti zdravja. Tudi zato je ena od obveznost

društev vojnih invalidov spominjanje in opominjanje na posledice večinoma nesmiselnih vojn človeštva.

Pri organizaciji slovesnosti so letos sodelovali: Občina Kanal ob Soči, Območna in Občinska organizacija Zveze borcev za vrednote NOB Nova Gorica, Kanal in Ročinj, prostovoljno Gasilsko društvo Avče, Zveza veteranov vojne za samostojno Slovenijo, osnovna šola Kanal in naše društvo.

Franz Anderlič

USTVARJALNOST ČLANIC ZASAVSKEGA NAGLJA

Članice skupine ročnih del Nagelj, v kateri delujejo članice iz Društva vojnih invalidov Zasavje, so znova razstavljale v galeriji Delavskega doma v Trbovljah. Razstavljale so pletenine, kvačkane izdelke,

izdelke za veliko noč, voščilnice, ogrlice, gobeline idr. Skupaj z njimi so razstavljali tudi člani in članice Šent »En knap« iz Trbovelj.

U. H.

PESNICA VIDA MOHAR: OBISKOV PREDSTAVNIKOV DVI CELJE SE VEDNO RAZVESELI!

Dokler imamo spomine, obstaja preteklost. Dokler imamo upanje, nas čaka prihodnost. Dokler imamo prijatelje, je lepa sedanost. Spomin je res edini raj, iz katerega človek ne more biti izgnan.

Tako se glasi pesem *Spomini* in takole nas nagovori in pospremi z besedami 88-letna pesnica **Vida Mohar**, članica Društva vojnih invalidov Celje in tkalka besednih bisernih ogrlic. Obisk pri njej doma, kot zdaj imenuje svoj Dom ob Savinji v Celju Moharjeva, je lep sprehod po stopničkih njenega bogatega, včasih bridkega, vselej pa radosti in upanja polnega življenja. Moharjeva Vida ima v življenju srečo, ima svoje bližnje, prijateljico Ano Jeranko, dobre sostanovalce in živali. V domu so ljubezni in tudi zdravje ji še vedno služi. Vida Mohar ni sitna starejša gospa, ki stoka in se smili sami sebi, čeprav kupa diagnoz na njenih izvidih ni mogoče spregledati. Vida Mohar se še kako dobro zaveda, kaj so največje vrednosti, kje tičijo in z lahkoto jih zazna in prepozna. Tudi pri ljudeh.

Rodila se je 22. oktobra leta 1924 v Globodolu pri Mirni Peči na Dolenjskem v družini petih otrok. Danes ima še sestro, sina Tonija, dva vnuka in tri pravnuke. O njih govori z vso ljubeznijo, sploh o najmlajših. »Ko gledam pravnuke, se pa res čudim, da sem še živa,« pripoveduje tako o najmlajšem kot o pravnukinjah, na kateri je zelo ponosna. »Ena je uspešna plesalka, ki jo gledam tudi po televiziji, druga pa študira španščino in italijanščino.« V njeni sobi pa pogled zastane ob čudoviti sliki z makovimi cvetovi, ki jo je ustvaril njen sin, slikar Tone Mohar. Pravzaprav je soba polna sinovih slik, obenem pa tudi priznanj, ki zaokrožajo Vidin prispevek tudi pri Zvezi borcev, vojnih invalidih in DVI Celje.

Bridki spomini na vojno

Moharjeva je po končani šoli kot šestnajstletno dekle odšla k sorodnikom v Ljubljano in začela sama skrbeti zase. Zaposlila se je kot otroška negovalka v zavodu za otroke s posebnimi potrebami, ob delu pa tudi zaključila šolanje za otroško negovalko. Nato se je zaposlila v Kočevju, potem jo je pot vodila v Velenje, kjer je po smrti moža prevzela skrb za nečakinjo, nazadnje, pred skoraj 40 leti, pa se je ustalila v Celju. »Nisem imela lahkega življenja, a predala se tudi nikoli nisem,« pove Vida in spregovori tudi o vojnih časih. Spomini nanje so polni grenkobe, še posebno nepozaben je srhljiv dogodek iz leta 1944. Takrat je na njeno rojstno vas Globodol padlo kar 32 bomb. Svojega sedemmesečnega sina je Vida uspela zaviti le v odejo in zbežati na njivo, saj je vse okoli divjalo v plamenih. Njen stric, ki je živel na samotni kmetiji v bližini, pa ni imel te sreče. Ker so Nemci mislili, da skriva partizane, so zažgali hišo, v kateri so umrli Vidin stric, teta in dve se-

PRIJATELJSTVO

**Prijatelj naj pride, ko joče oko,
solze mi obriše, poda mi roko.**

**Vedno prijatelj je tisti,
ki žalost potolažiti zna
in te spoštuje iz dna srca.**

**Prijatelj prisluhne tegobi.
To stori, ko ob tebi stoji.
Prijatelj je pravi, ki pride,
ko vsi so odšli.**

**Prijateljstvo pravo je sonce v temi.
Lepšega na svetu ni,
kot so prijateljske vezi.**

Vida Mohar

strični. »Še danes se spominjam ostankov zогlenelih trupel,« pripoveduje o grozotah, ki jih je videla.

Moharjeva je članica Društva vojnih invalidov Celje vse od leta 1965. Vse do svoje smrti je bil član tudi njen mož, ki je bil vojni invalid. Bil je borec od leta 1942, kot mlademu partizanu so mu sovražniki prestrelili koleno. Naša sogovornica je tudi članica Zveze borcev za vrednote NOB, za svoje delo pa je prejela tudi priznanje za dolgoletno prizadevno in uspešno delo v tej borčevski organizaciji. Društvo invalidov Celje ji je leta 1993 podelilo posebno priznanje za dolgoletno požrtvovalno in humano delo v DIC, prav tako pa sodeluje tudi z DVIC. Ne pozabi povedati, kako dobrega novega predsednika imamo, hvaležna pa je tudi za številne obiske prejšnjega predsednika Vinka Kolenca. Slednji jo še danes obišče, česar se vedno razveseli. Na zadnjem srečanju, seji pododborov DVIC, so Vido Mohar povabili k predstavitvi nekaj svoji pesmi. Vida namreč piše. Pesmi in haikuje. Že v šoli je rada pisala, pela in recitirala. Še zdaj poje pri pevskem zboru stanovalcev v Domu ob Savinji, obiskuje pa tudi skupino za samopomoč Beseda, ki jo vodi prostovoljka, novinarka in pisateljica Ljudmila Conradi. Slednja jo je tudi spodbudila, da je pesmi, ki so nastajale od leta 2007 do 2010 povezala v štiri zvezke z naslovi: *Spomini*, *Srečna sem*, *Moje poti* in *Vse mine*.

Varuhinja živali

Vida Mohar je nežna, prijetna in mila gospa. Ob našem obisku sta v njeni družbi sedela člana ZB, Oton in Zdenka Račević. Povedala sta, da ju z Vido družijo 40 let poznanstva in delovanja pri ZB. Ob obisku sta ji prinesla rožo in jo povabila, da s svojimi pesmimi obogati kulturni

program KO Hudinja v Celju. In ne nazadnje je treba povedati, da je Vida Mohar predana tudi poslanstvu zaščite živali ter pomoči brezdomnim in trpinčenim živalim, kar izraža tudi v svojih pesmih, polnih ljubezni, dobrote in življenjskih spoznanj, na katere vse prehitro pozabimo.

Vesna Tripkovič

Čemaž

Kako lep je in ti to veš,
gozd, ko pride pomlad
In v njem cvete čemaž.

Čutiš, da srh spreleti ti telo,
Ta opojni vonj in cvetje belo.

Listje na soncu se lesketa
Kot preproga, ki mlado dekle
jo tke iz zlata.

In spet želim biti tu
naslednjo pomlad.

kot veš, takrat,
ko cvete čemaž.

Naberi šopek bel,
ki opojno diši,
takrat, kot znaš,
ko najlepši je gozd, ker cvete čemaž.

Ah, sreča je, če dočakaš pomlad,
ko opojno diši in cvete čemaž.

Dragica Jovanović

12. ŠPORTNE IGRE ZDVIS

Društvo vojnih invalidov Maribor je 8. junija 2013 organiziralo in izvedlo integrativne športne igre, ki so bile izvedene v okviru projekta EQUITY, v okviru tega pa tudi 12. Športne igre ZDVIS. Na dogodku je sodelovalo več kot 300 invalidov in drugih udeležencev iz Slovenije in Avstrije.

Projekt EQUITY je projekt evropskega teritorialnega sodelovanja - Enakost invalidov na obmejnem območju avstrijske Štajerske, Pomurja in Podravja ter poteka v okviru Operativnega programa Slovenija - Avstrija 2007-2013. Gre za projekt, katerega cilj je ustvariti enakopravnejše pogoje za invalide pri dostopu do športnih dejavnosti in pri preživljanju prostega časa. S projektom se skuša povežati obmejni prostor Avstrijske Štajerske, Podravja in Pomurja ter na ta način po eni strani spodbuditi sodelovanje med invalidskimi društvi na obeh straneh meje, po drugi strani pa invalidom omogočiti večjo ponudbo ustreznih priložnosti za kakovostno in aktivno preživljanje prostega časa. Namen izvedbe projekta je bilo poleg tekmovalnega in aktivnega preživljanja prostega časa tudi povezovanje invalidov s športnimi društvi Maribora, kar bo pomembno tudi v nadaljevanju projekta.

Partnerji, ki so sodelovali pri projektu in so bili tudi tekmovalci na športnih igrah, so:

Regionalni menedžment Graz z okolico,
Avstrijska zveza civilnih invalidov - Deželna skupina Štajerska,
Invalidska skupina za samopomoč Hartberg,
Center za zdravje in razvoj Murska Sobota,
Medobčinsko društvo invalidov Murska Sobota
in Društvo vojnih invalidov Maribor.

Slavnostna otvoritev in zaključek športnih iger sta bila v Ledeni dvorani v Mariboru. Ker so prišli tudi udeleženci iz Avstrije smo zagotovili tudi prevod iz slovenskega v nemški jezik in obratno. Udeležence so nagovorili partnerji v projektu.

Glavni pokrovitelj dogodka je bil minister za obrambo Roman Jakič, sopokrovitelji pa Mestna občina Maribor, NSIOS in URI Soča. V imenu ministrstva za obrambo

je prisotne pozdravil državni sekretar Zoran Klemenčič. Športne igre je slovesno odprl župan Mestne občine Maribor Andrej Fištravec.

Glavno tekmovališče je bila Športna dvorana Tabor, kjer so sodelujoči tekmovali v kegljanju, šahu in pikadu. V neposredni bližini je bilo tekmovanje v balinanju, strelsko tekmovanje pa je bilo na strelišču Melje. Vojni invalidi so tekmovali v zgoraj naštetih panogah, drugi udeleženci pa so tekmovali v kegljanju, šahu, streljanju, namiznem tenisu in vrtnem kegljanju. Iz trinajstih društev vojnih invalidov se je tekmovalj udeležilo 131 tekmovalcev.

Tekmovalcem in drugim udeležencem so bile v času dogodka na voljo tudi spremljevalne aktivnosti, med drugim ogled Športnorekreacijskega centra, kjer je potekalo streljanje, lokostrelstvo, paintball in streljanje z lasersko puško. V Ledeni dvorani pa so potekale spremljevalne aktivnosti v showdownu, bocciu, kolesarstvu, namiznem tenisu, metu na koš in pikadu ter predstavitev športnih panog v izvedbi članov športnih društev. Na ekranu so si lahko udeleženci ogledali film s paraolimpijskih iger.

Po končanem tekmovalju v panogah so bile podeljene medalje. Na zaključni slovesnosti so bile podeljene medalje v projektu EQUITY in skupna uvrstitev za vojne invalide. Najboljši je bil DVI Maribor, ki je s prvim mestom prejel tudi prehodni pokal. Drugo mesto so osvojili vojni invalidi iz DVI Ptuj, tretje pa DVI Zasavje.

Vladimir Pegan

ZDCIVS: IZVEDENA ŠPORTNA SREČANJA DO JUNIJA 2013

Po programu tekmovanj, ki ga je pripravila komisija za šport in šah pri Zvezi društev civilnih invalidov vojn Slovenije so bila do konca maja izvedena štiri športna srečanja od osmih predvidenih za leto 2013.

Načrt za izvedbo posameznih športnih disciplin določimo tako, da se ujema s koledarjem tekmovanj pri Zvezi za šport invalidov – Paraolimpijski komite (ZŠIS – POK), saj kar nekaj naših športnikov dosega norme, ki so določene pri ZŠIS – POK in jih na državna prvenstva tudi prijavimo. Prvo tekmovanje letos je izvedel MDCIV – Celje, in sicer tekmovanje v streljanju z zračno puško na strelišču v Žalcu. Tekmovanje je bilo 4. aprila, štirje člani pa so dosegli norme in smo jih prijavili na državno prvenstvo. DCIVS – Ljubljana je 24. aprila 2013 izvedel tekmovanje v kegljanju na avtomatskem kegljišču, 8. Maja pa je DCIV – Primorske organiziral tekmovanje v balinanju dvojik na balinišču v Orleku pri Pivki. Tudi v tej disciplini smo prijavili ekipo na državno prvenstvo v balinanju četvork. 11. maja smo se z večjim številom članov udeležili tradicionalnega pohoda Ob žici v Ljubljani.

Menim da je prav, da se vsem udeležencem tekmovanj zahvalim za sodelovanje, še posebej tistim, ki dosegajo zavidljive rezultate in v to vložijo ogromno truda. Upam, da bomo tako uspešno izvedli tudi druga tekmovanja, ki so predvidena za leto 2013, da bo udeležencev in tekmovalcev čim več, saj si s tem krepimo in ohranjamo zdravje.

Franc Ožir

KVALIFIKACIJSKO TEKMOVANJE VI V BALINANJU IN PIKADU

DVI Zasavje je letošnji organizator izvedbe kvalifikacijskega tekmovanja v balinanju in pikadu za društva vojnih invalidov Slovenije. Tekmovanje v balinanju je bilo aprila, tekmovanje v pikadu pa smo organizirali junija.

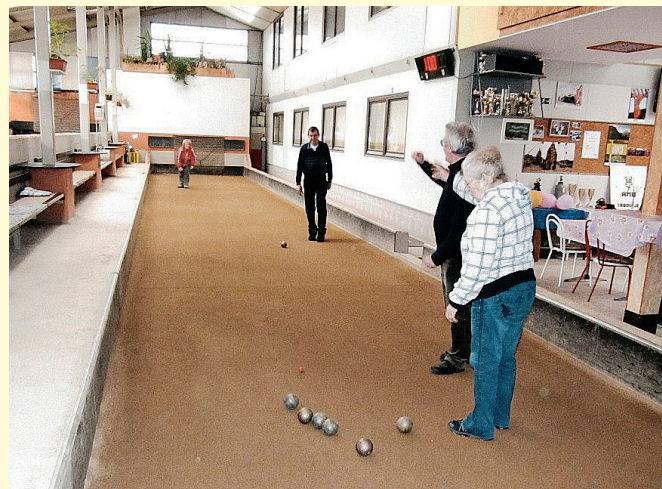
Tekmovanja v balinanju se je udeležilo 9 društev vojnih invalidov, sodelovalo pa je 33 vojnih invalidov in 16 drugih članov društev. Tekmovanje je potekalo na baliniščih na AMD Trbovlje na Kipah in na balinišču Buldog v Trbovljah.

Med vojnimi invalidi je zmagal DVI Ljubljana, drugo mesto je zasedel DVI Maribor, tretje pa DVI Zasavje. V delu, kjer so tekmovali drugi člani društev, se je najbolje odrezal DVI Domžale, sledila pa sta mu DVI Zasavje 2 in DVI Pomurje.

Balinarska ekipa v sestavi Mihovilovič Branko in Perovšek Vinko (DVI Ljubljana), Matjaž Lanišnik in Roman Laneger (DVI Zasavje) ter Ciril Rigelj (DVI Domžale) je zastopala Zvezo društev vojnih invalidov Slovenije na državnem prvenstvu invalidov v balinanju. Zasedli so peto mesto.

Tekmovanja v pikadu se je udeležilo 10 društev oziroma 38 vojnih invalidov in 23 drugih članov društev. Tekmovanje je potekalo v dvorani AMD na Kipah nad Trbovljami.

Med vojnimi invalidi je zmagal Mirko Lukman (DVI

Gorenjska), drugi je bil Matej Koren (DVI Zasavje), tretji pa Zvone Tahirovič (DVI Zasavje).

Med drugimi člani društev so bili najuspešnejši Ljubiša Stojanović (DVI Notranjska), Ivan Kaligaro (DVI Zasavje) in Radivoje Đorđević (DVI za Koroško) med članicami pa Vida Moškon (DVI Zasavje), Viktorija Buh (DVI Zasavje) in Jožica Perme (DVI Ljubljana).

Urška Holešek

Vsem ženam in dekletom sveta ob Dnevu žena

Drage žene in dekleta,
spoštovane mame,
želim vam, da nikoli
ne bi bile same.

Da bi imele
vedno nekoga pri roki,
pa naj bo to v ljubezni, veselju
ali ob žalosti globoki.

Drage žene in dekleta, mame,
saj prav vam velika gre zahvala,

da družba kot taka
za vedno bo ostala.

Vi ste tiste,
ki držite svet pokonci,
in vi ste tiste, ki stojite
v kuhinji ob polnem loncu.

Prav vi ste tiste,
ki vzgajate otroke
in vi ste tiste,
ki delate največ na roke.

Vi ste tiste,
ki porajate nova življenja
in vi ste tiste,
ki izpolnite vsa naša poželenja.

Za vse to vam
Velika, velika hvala,
Spoštovanje naše in ljubezen
do vas še naprej bosta ostala.

Franc Režek

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	NAJUGOD- NEJŠE STANJE GLEDE NA RAZMERE	ČOKOLAD. BONBON Z MARCI- PANOM	RADKO POLIČ	MOGOČNA GORA	DUŠAN AVSEC	PRIZORI- ŠČE V CIRKUSU	GESLO	OKSID	GEORGE EASTMAN	JAPONSKI PREMIER (ŠINZO)	TEŽKA KOVINA (TI)	SLADEK JUŽNI SADEŽ	SKODE- LICA
VITEZOV SPREMLJE- VALEC							ZELO PREMOŽEN ČLOVEK						
NEKDANJI VOJAK S PRAČO							JAPONSKI CVETLIČNI ARANŽMA NAUK V KORANU						
ŠAPA					ESTONCI RUSKA ZADRUŽNA ORGANI- ZACIJA				IZRAEL. LETALSKA DRUŽBA OZEK KOS BLAGA				
IVAN LEVAR			ŠPORTNIK V KANUJU TKANINA ZA PRED- PASNIKE							COLA, PALEC PLUG			
RUSKO LOVSKO LETALO				POSESTVO V ZDA STAROGR. TEKMO- VANJE				ČLOVEK IZ ISTE DEŽELE ČAČKA					
KATOLIČAN VZHOD- NEGA OBREDA						TEKMO- VALEC NA ALKI PRIMOR. GOSPA					SLAVKO ADAMLJE KAR NAMEČE VETER		
MESTO PRI DOMŽALAH						TROPSKI VIHAR OSNOVNI DELCI						VEČ SATOV	NESPA- METEN OTROK
POMOČ: ARTEL, EL AL, GINGAM, UNIAT	TROP ŽIVALI	GOL SVET SLABŠI PREMOG							IMETJE, LASTNINA				
RODOVNA SKUPNOST					OČE SAMICA BRAKA				PEVEC NABER ŽIVAHEN AMERIŠKI PLES				
GLAVNO MESTO ITALIJE				TEŽKA SVILA KRILATA ŽIVAL S KLJUNOM						7. GRŠKA ČRKA STAROGR. FILOZOF- SKA ŠOLA			
DANNY GLOVER			PRAMEN MAKEDON. LJUDSKO KOLO				NASPRO- TJE DOBREGA	PRIHOD V PROSTOR KUŽA					
OSNOVNA MERA					PREIZKUS ZNAJKA ALFI NIPIC						VLADIMIR ČADEŽ VLADO NOVAK		
LIRSKO PESNIŠTVO						VEČJI KOSI LESA							
PREBI- VALEC OTOKA						NEPORA- BLJENI DELI KAKE CELOTE							

Rešitev križanke pošljite na: **ZDCIVS, Uredništvo Naših Vezi, Dunajska cesta 129, 1000 Ljubljana.**
Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Jurij Ivanetič**, Ulica K. Z. O. 3, 1241 Kamnik
- Franc Kerč**, Šaranovičeva 42, 1230 Domžale
- Drago Tomoč**, Rašiška 20, 1117 Ljubljana